Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

27. září 2012 *

„Společná zemědělská politika — Společná organizace trhů — Výrobci cukru a izoglukózy — Výpočet výše dávek z výroby — Platnost způsobu výpočtu, v jehož rámci se zohledňuje výše fiktivních náhrad za množství cukru vyvážených bez náhrady — Zpětná účinnost právní úpravy — Směnný kurs — Uložení úroků“

Ve spojených věcech C-113/10, C-147/10 a C-234/10,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Finanzgericht Düsseldorf (C-113/10) (Německo), High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (C-147/10) (Spojené království) a tribunal de grande instance de Nanterre (C-234/10) (Francie), ze dne 22. února, 12. března a 6. května 2010, došlými Soudnímu dvoru ve dnech 2. a 29. března, jakož i 12. května 2010, v řízeních

Zuckerfabrik Jülich AG (C-113/10)

proti

Hauptzollamt Aachen,

British Sugar plc (C-147/10)

proti

Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs,

a

Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable (C-234/10)

proti

Directeur général des douanes et droits indirects,

Receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, A. Prechal, K. Schiemann, L. Bay Larsen (zpravodaj) a C. Toader, soudci,

* Jednací jazyky: němčina, angličtina a francouzština

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 30. června 2011,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Zuckerfabrik Jülich AG H.-J. Prießem a B. Sachsem, Rechtsanwälte,

— za British Sugar plc K. Lasokem, QC, a G. Facennou, barrister,

— za Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable, N. Coutrelisem, avocate,

— za německou vládu T. Henzem a J. Möllerem, jako zmocněnci,

— za vládu Spojeného království S. Hathawayem a H. Walker, jako zmocněnci,

— za francouzskou vládu G. de Berguesem a B. Cabouatem, jako zmocněnci,

— za španělskou vládu F. Díez Morenem, jako zmocněncem,

— za litevskou vládu R. Mackevičienė a R. Krasuckaitė, jako zmocněnkyněmi,

— za rakouskou vládu E. Riedlem, jako zmocněncem,

— za Evropskou komisi P. Rossim, B. Schimou a D. Bianchim, jakož i K. Banks, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 27. října 2011,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají především platnosti nařízení Komise (ES) č. 1193/2009 ze dne 3. listopadu 2009, kterým se opravují nařízení (ES) č. 1762/2003, (ES) č. 1775/2004, (ES) č. 1686/2005 a (ES) č. 164/2007 a kterým se pro hospodářské roky 2002/03, 2003/04, 2004/05 a 2005/06 stanoví částky na dávky z výroby v odvětví cukru (Úř. věst. L 321, s. 1).

2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporů mezi Zuckerfabrik Jülich AG (dále jen „Jülich“) a Hauptzollamt Aachen, dále British Sugar plc (dále jen „British Sugar“) a Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs (dále jen „Rural Payments Agency“), jakož i v rámci sporu mezi Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable (dále jen „Tereos“) a directeur général des douanes et droits indirects a receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers (Francie) ve věci výše dávek, které byly uhrazeny za všechny hospodářské roky 2002/2003 – 2005/2006 nebo za některé z nich.

Právní rámec

3 Článek 8 odst. 1 rozhodnutí Rady 2000/597/ES, Euratom ze dne 29. září 2000 o systému vlastních zdrojů Evropských společenství (Úř. věst. L 253, s. 42; Zvl. vyd. 01/03, s. 200) stanoví, že vlastní zdroje Evropských společenství, jako například dávky stanovené v rámci společné organizace trhu s cukrem, vybírají členské státy v souladu se svými právními a správními předpisy, které případně upraví tak, aby splňovaly požadavky právní úpravy Společenství.

4 Totéž platí pro uvedené dávky na základě čl. 8 odst. 1 rozhodnutí Rady 2007/436/ES, Euratom ze dne 7. června 2007 o systému vlastních zdrojů Evropských společenství (Úř. věst. L 163, s. 17), které, jak stanoví jeho článek 10, zrušilo s účinkem od 1. ledna 2007 rozhodnutí 2000/597.

5 Nařízení Rady (ES) č. 1260/2001 ze dne 19. června 2001 o společné organizaci trhů v odvětví cukru (Úř. věst. L 178, s. 1; Zvl. vyd. 03/33, s. 17, dále jen „základní nařízení“), které bylo zrušeno nařízením Rady (ES) č. 318/2006 ze dne 20. února 2006 o společné organizaci trhů v odvětví cukru (Úř. věst. L 58, s. 1), upravovalo mimo jiné systém samofinancování odvětví cukru dávkami z jeho výroby.

6 Podle bodu 11 odůvodnění základního nařízení byla společná organizace trhů v odvětví cukru založena v prvé řadě na zásadě, že producenti musí nést plnou finanční odpovědnost za ztráty vzniklé v každém hospodářském roce při prodeji té části kvótované produkce Společenství, která převyšuje vnitřní spotřebu, a v druhé řadě na režimu cenových záruk pro zajištění odbytu, které jsou rozlišeny podle produkčních kvót přidělených každému podniku.

7 V bodě 13 odůvodnění tohoto nařízení bylo uvedeno, že by producenti měli nadále nést finanční odpovědnost za úhradu základní dávky z veškeré produkce cukru A a B, která však nesmí přesáhnout 2 % intervenční ceny za bílý cukr, jakož i za úhradu dávky B na produkci cukru B, která může představovat maximálně 37,5 % uvedené ceny. Uvedené limity dávek neumožňují za zmíněných okolností dosáhnout v každém hospodářském roce plného samofinancování odvětví, a proto je vhodné stanovit pro tyto případy doplňkové dávky.

8 Bod 14 odůvodnění uvedeného nařízení byl následujícího znění:

„V zájmu rovného zacházení se musí tato doplňková dávka vypočítat pro každý podnik zvlášť podle jeho podílu na příjmech z dávek z výroby, které zaplatil v daném hospodářském roce. Proto je nutné stanovit pro Společenství jako celek určitý koeficient, který v daném hospodářském roce představuje poměr mezi celkovou zjištěnou ztrátou a celkovými příjmy z dávek z výroby. Dále je nezbytné vymezit podmínky, za kterých se prodejci cukrové řepy a cukrové třtiny musí podílet na úhradě ztráty v daném hospodářském roce.“

9 K výpočtu dávek stanovil článek 15 základního nařízení následující:

„1. Před koncem každého hospodářského roku je třeba zjistit:

a) předpokládané množství cukru A a B, isoglukózy A a B a inulinového sirupu A a B vyrobeného během daného hospodářského roku;

b) předpokládané množství cukru, isoglukózy a inulinového sirupu prodaného ke spotřebě v rámci Společenství v daném hospodářském roce;

c) exportovatelný přebytek vypočtený tak, že od množství uvedeného pod písmenem a) se odečte množství uvedené pod písmenem b);

d) předpokládanou průměrnou ztrátu nebo předpokládaný průměrný výnos z tuny cukru vyplývající ze závazků v oblasti vývozu, které musí být v daném hospodářském roce splněny.

Tato průměrná ztráta nebo průměrný výnos se rovná rozdílu mezi celkovou výší náhrad a celkovou výší dávek odpovídajících celkové hmotnosti produktů vyvážených na základě daných závazků;

e) předpokládanou celkovou ztrátu nebo předpokládaný celkový výnos stanovené tak, že přebytek uvedený v písmenu c) se vynásobí průměrnou ztrátou nebo průměrným výnosem podle písmene d).

2. Před koncem hospodářského roku 2005/06 a aniž je dotčen čl. 10 odst. 3 až 6 se kumulovaně za hospodářské roky 2001/02 až 2005/06 zjišťují tyto údaje:

a) exportovatelný přebytek stanovený v závislosti na konečné produkci cukru A a B, isoglukózy A a B a inulinového sirupu A a B na jedné straně a konečném množství cukru, isoglukózy a inulinového sirupu prodaném za účelem spotřeby v rámci Společenství na druhé straně;

b) průměrná ztráta nebo průměrný výnos z tuny cukru vyplývající z příslušných celkových závazků v oblasti vývozu a stanovené početní metodou popsanou v písmenu d), druhém pododstavci odstavce 1;

c) celková ztráta nebo celkový výnos vypočtené tak, že přebytek podle písmene a) se vynásobí průměrnou ztrátou nebo průměrným výnosem podle písmene b);

d) celková částka stanovených základních dávek z výroby a dávek B.

Předpokládaná celková ztráta nebo předpokládaný celkový výnos podle odst. 1 písm. e) se upraví podle zjištěného rozdílu mezi částkami uvedenými v písmenech c) a d).

[…]

8. Prováděcí pravidla k tomuto článku se stanoví postupem podle čl. 42 odst. 2 a musí se týkat zejména:

— výše dávek, které mají být vybírány,

[…]“

10 V návaznosti na vyhlášení rozsudku ze dne 8. května 2008, Zuckerfabrik Jülich a další (C-5/06 a C-23/06 až C-36/06, Sb. rozh. s. I-3231) a usnesení ze dne 6. října 2008, SAFBA (C-175/07 až C-184/07) přijala Evropská komise nařízení č. 1193/2009, kterým opravila nařízení Komise (ES) č. 1762/2003 ze dne 7. října 2003, kterým se pro hospodářský rok 2002/03 stanoví částky na dávky z výroby v odvětví cukru (Úř. věst. L 254, s. 4), nařízení Komise (ES) č. 1775/2004 ze dne 14. října 2004, kterým se pro hospodářský rok 2003/04 stanoví částky na dávky z výroby v odvětví cukru (Úř. věst. L 316, s. 64), nařízení Komise (ES) č. 1686/2005 ze dne 14. října 2005, kterým se pro hospodářský rok 2004/05 stanoví částky na dávky z výroby a koeficient doplňkové dávky v odvětví cukru (Úř. věst. L 271, s. 12), jež byla Soudním dvorem prohlášena za neplatná, jakož i nařízení Komise (ES) č. 164/2007 ze dne 19. února 2007, kterým se pro hospodářský rok 2005/06 stanoví částky na dávky z výroby v odvětví cukru (Úř. věst. L 51, s. 17), které také spočívalo na metodě, kterou Soudní dvůr prohlásil za neplatnou pro hospodářské roky 2002/2003, 2003/2004 a 2004/2005. Komise tedy se zpětným účinkem nově stanovila částky na dávky z výroby v odvětví cukru pro hospodářské roky 2002/2003 až 2005/2006.

11 Body 5 a 6 odůvodnění nařízení č. 1193/2009 zní následovně:

„5) V rozhodnutí ze dne 8. května 2008 ve spojených věcech C-5/06 a C-23/06 až C-36/06 Soudní dvůr došel k závěru, že pokud jde o nařízení Komise (ES) č. 1837/2002 ze dne 15. října 2002, kterým se stanovily částky na dávku z výroby a koeficient pro doplňkové dávky v odvětví cukru pro hospodářský rok 2001/02 [Úř. věst. L 278, s. 13], neodhalil jeho přezkum skutečnosti, jimiž by mohla být dotčena jeho platnost. Pro účely stanovení částek na dávky pro uvedený hospodářský rok je třeba, aby Komise vypočítala průměrnou ztrátu na základě všech množství cukru vyvezených ve formě zpracovaných produktů bez ohledu na to, zda byla způsobilá k náhradě, nebo nikoli.

6) Je proto žádoucí, aby Komise stanovila částky dávek z výroby a případně koeficient pro stanovení doplňkové dávky podle stejné metodiky výpočtu, jako byla metodika použitá pro hospodářský rok 2001/02.“

12 Články 1 až 4 nařízení č. 1193/2009 stanoví částky dávek z výroby cukru pro hospodářské roky 2002/2003 až 2005/2006.

13 Článek 3 nařízení č. 1193/2009 stanoví:

„Články 1 a 2 nařízení (ES) č. 1686/2005 se nahrazují tímto:

[…]

Článek 2

Pro hospodářský rok 2004/05 se koeficient stanovený v čl. 16 odst. 2 [základního] nařízení stanoví na 0,25466 pro Českou republiku, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko a na 0,14911 pro ostatní členské státy.“

14 Článek 6 nařízení č. 1193/2009 stanoví:

„Toto nařízení vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 1 se použije od 8. října 2003.

Článek 2 se použije od 15. října 2004.

Článek 3 se použije od 18. října 2005.

Článek 4 se použije od 23. února 2007.“

15 Tribunál Evropské unie ve svém rozsudku ze dne 29. září 2011, Polsko v. Komise (T-4/06, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) rozhodl:

„Článek 2 nařízení (ES) č. 1686/2005 […], ve znění článku 3 nařízení (ES) č. 1193/2009 […] se zrušuje.“

Spory v původním řízení a předběžné otázky

Věc C-113/10

16 Jülich je podnikem, který se zabývá výrobou cukru.

17 Rozhodnutími ze dne 21. října 2003, 26. října 2005 a 21. února 2007 uložil Hauptzollamt Aachen (hlavní celní úřad v Cáchách) společnosti Jülich zaplacení dávek za hospodářské roky 2002/2003, 2004/2005 a 2005/2006. Vycházel při tom ze tří nařízení Komise, a to nařízení č. 1762/2003 pro hospodářský rok 2002/2003, nařízení č. 1686/2005 pro hospodářský rok 2004/2005 a nařízení č. 164/2007 pro hospodářský rok 2005/2006.

18 Společnost Jülich zpochybnila dávky z výroby stanovené pro tyto hospodářské roky tím, že proti rozhodnutí ze dne 26. října 2005 podala námitky a požadovala změnu rozhodnutí ze dne 21. října 2003 a ze dne 21. února 2007. Tvrdila, že nařízení č. 1762/2003, č. 1686/2005 a č. 164/2007 jsou neplatná, protože Komise chybně stanovila výše dávek.

19 Rozhodnutími ze dne 28. a 29. prosince 2009 stanovil Hauptzollamt Aachen na základě nařízení č. 1193/2009 dávky z výroby, které měla společnost Jülich zaplatit za hospodářské roky 2002/03, 2004/05 a 2005/06.

20 Společnost Jülich napadla tato rozhodnutí žalobou podanou k Finanzgericht Düsseldorf odůvodněnou tím, že nařízení č. 1193/2009 je neplatné.

21 Vzhledem k tomu, že Komise v přepracované úpravě výší dávek nově vypočítala nejen celková množství vývozních závazků, nýbrž také celkovou výši náhrad za hospodářské roky dotčené v původním řízení, a zohlednila při tom i fiktivní náhrady za vývozy bez náhrad, má předkládající soud pochybnosti o slučitelnosti tohoto přepracovaného znění, které přesahuje rámec podmínek stanovených ve výše uvedeném rozsudku Zuckerfabrik Jülich a další a jež se použije na již ukončené hospodářské roky, s unijní právní zásadou zákazu zpětné účinnosti.

22 Rozhodnutím ze dne 2. března 2010 se Finanzgericht Düsseldorf rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je nařízení […] č. 1193/2009 […] platné?“

Věc C-147/10

23 Společnost British Sugar, výrobce produktů v odvětví cukru, se soudní cestou domáhala vrácení přeplatku na dávkách z výroby cukru spolu s úroky, které zaplatila Rural Payments Agency za hospodářské roky 2002/2003 až 2005/2006.

24 Na základě jejího výkladu výše uvedeného rozsudku Zuckerfabrik Jülich a další odhadla společnost British Sugar, že na přeplatcích za hospodářské roky 2002/2003 až 2005/2006 zaplatila částku 12 531 000 eur bez úroků.

25 Rural Payments Agency tvrdí, že nařízení č. 1193/2009 nyní stanoví právní vzorec pro výpočet přeplatků, které mají být vráceny společnosti British Sugar, a že je právně závazné pro dotčené účastnice řízení i pro předkládající soud. Dále uvádí, že podle uvedeného nařízení činí dlužná částka pro společnost British Sugar 366 590,79 GBP a že jí musí být zaplacena pouze tato částka.

26 Společnost British Sugar považuje nařízení č. 1193/2009 za neplatné, a to především z důvodu, že je stiženo stejnou podstatnou vadou, jež vedla Soudní dvůr k určení neplatnosti nařízení č. 1762/2003, č. 1775/2004 a č. 1686/2005. Metoda výpočtu, která byla upravena v novém nařízení, a zvláště výpočet „průměrné ztráty z tuny“ uvedené v čl. 15 odst. 1 písm. d) základního nařízení vychází z hypotetických ztrát vztahujících se k vývozním náhradám, které sice byly teoreticky dostupné, ale nikdy nebyly skutečně zaplaceny. Nařízení č. 1193/2009 proto podle názoru British Sugar uměle zvyšuje celkovou ztrátu uvedenou v čl. 15 odst. 1 písm. e) základního nařízení.

27 Podle společnosti British Sugar neměla navíc Komise pravomoc přijmout nařízení č. 1193/2009 podle základního nařízení zejména z toho důvodu, že základní nařízení, které bylo zrušeno, již nebylo v době přijetí nového nařízení v platnosti. Jelikož Komise neměla pravomoc podle základního nařízení, byla podle British Sugar ke stanovení dávek z výroby příslušná Rada podle článku 43 SFEU.

28 Společnost British Sugar se dále domnívá, že nařízení č. 1193/2009 je neplatné i v části, v níž vyžaduje, aby platby, které nejsou vyjádřeny v eurech, byly uskutečňovány na základě směnného kursu platného v době, kdy byla nadměrná dávka původně vypočtena, a nikoli v okamžiku vrácení přeplatku.

29 Rural Payments Agency uvádí, že vzhledem k tomu, že se nařízení č. 1193/2009 zjevně opírá o režim upravený v nařízení č. 1837/2002, jehož přezkum neodhalil existenci skutečností, které by mohly mít vliv na jeho platnost, lze mít za to, že metodologie, již stanoví, tak byla Soudním dvorem implicitně schválena.

30 Jako vhodný směnný kurs (euro/GBP) je třeba podle názoru Rural Payments Agency použít ten, který byl platný v době původního vyměření dávek z výroby cukru.

31 Konečně pak Rural Payments Agency poznamenává, že společnosti British Sugar nelze přiznat úroky z titulu vrácení přeplatků na dávkách. Na jakékoli vrácení přeplatků tomuto podniku musí totiž v souladu se systémem vlastních zdrojů Společenství navazovat ekvivalentní vrácení částky ve prospěch Rural Payments Agency ze strany Komise. Jestliže v unijních právních předpisech týkajících se vlastních zdrojů neexistuje právní základ, který by umožňoval, aby se členské státy v případě vrácení platby od Komise domáhaly i úroků souvisejících s tímto vrácením, má Rural Payments Agency za to, že se stejná zásada použije také na jakékoli vrácení plateb ve prospěch společnosti British Sugar.

32 Za těchto podmínek se High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je nařízení [č. 1193/2009] neplatné s ohledem na rozsudek [Zuckerfabrik Jülich a další, uvedený výše] a usnesení [SAFBA, uvedené výše]?

2) Je nařízení [č. 1193/2009] neplatné s ohledem na právní základ, podle kterého bylo přijato, zejména pak s ohledem na [základní] nařízení?

3) Má být použitelný směnný kurs a datum převodu při výpočtu náhrady, která má být zaplacena z důvodu přeplatků na dávkách z výroby cukru v hospodářských letech 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, určen podle práva Evropské unie? Je třeba v případě kladné odpovědi článek 6 nařízení [č. 1193/2009] vykládat tak, že vyžaduje, aby náhrada byla zaplacena za použití směnného kurzu, který byl platný v době, kdy byla přeplacená dávka původně vypočtena? V případě kladné odpovědi, je článek 6 [nařízení č. 1193/2009] platný?

4) Ve vztahu k úrokům:

[a]) Brání [unijní] právo tomu, aby osobě v postavení žalobkyně byly vnitrostátním orgánem příslušným pro vybírání dávek z výroby zaplaceny úroky z částek přeplacených v důsledku neplatného nařízení Komise za okolností, kdy uvedený vnitrostátní orgán není oprávněn požadovat od Komise zaplacení úroků z odpovídajících částek, k jejichž vrácení je Komise povinna?

[b]) Je-li odpověď na [čtvrtou otázku písm. a)] kladná, brání [unijní] právní předpisy týkající se vlastních zdrojů [(rozhodnutí 2000/597[…] a jeho prováděcí nařízení (ES) č. 1150/2000] tomu, aby vnitrostátní orgán příslušný pro výběr dávek z výroby se za okolností v projednávané věci mohl domáhat úroků z částek, které mu mají být vráceny Komisí?

[c]) Je-li odpověď na [čtvrtou otázku písm. a)] záporná, brání [unijní] právní předpisy tomu, aby vnitrostátní soud či orgán využil své případné diskreční pravomoci a rozhodl za takových okolností, že se úroky nepřiznávají, když přiznává nárok na vrácení peněžité částky osobě, která se nachází v situaci žalobkyně?“

Věc C-234/10

33 Vzhledem k tomu, že se společnost Tereos, která je výrobcem cukru, domnívala, že jí byly vyměřeny příliš vysoké dávky podle nařízení č. 1686/2005 pro hospodářský rok 2004/05, požádala dne 2. května 2007 receveur des douanes et droits indirects de Gennevilliers o jejich částečné vrácení. Jelikož neobdržela žádnou odpověď, podala u tribunal de grande instance v Nanterre žalobu, v níž tvrdila, že nařízení č. 1686/2005 je neplatné, a požadovala vrácení přeplatku, který vyčíslila na 11 600 782 eur.

34 Po přijetí nařízení č. 1193/2009 společnost Tereos u tohoto soudu mimo jiné navrhovala, aby před rozhodnutím ve věci předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku ohledně platnosti nařízení č. 1193/2009 s ohledem na článek 15 základního nařízení a aby žalované uložil povinnost vrátit společnosti Tereos částku 11 600 782 eur zvýšenou o úroky.

35 Podle názoru předkládajícího soudu se zdá, že se Komise při novém výpočtu dávky z výroby v nařízení č. 1193/2009 nedržela striktně metody výpočtu podle článku 15 základního nařízení, jak jej vyložil Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku věci Zuckerfabrik Jülich a další, ale že použila metodu, která již byla použita pro hospodářský rok 2001/2002, jelikož Soudní dvůr uvedl, že přezkum nařízení č. 1837/2002 neodhalil skutečnosti, jimiž by mohla být dotčena jeho platnost.

36 Za těchto podmínek se tribunal de grande instance de Nanterre rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Má být čl. 15 odst. 1 písm. d) [základního] nařízení vykládán tak, že pro účely výpočtu průměrné ztráty je třeba vydělit u všech vyvezených kategorií cukru celkovou výši skutečných nákladů celkovou výší vyvezených množství bez ohledu na to, zda byly za tato množství skutečně vyplaceny náhrady?

2) Je nařízení č. 1193/2009 neplatné z hlediska článku 15 [základního] nařízení v rozsahu, v němž stanoví dávku z výroby cukru vypočtenou na základě průměrné ztráty, při jejímž výpočtu se v případě cukru vyvezeného ve zpracovaných produktech postupuje tak, že se jednotková částka vývozní náhrady za tyto produkty vynásobí celkovou výší vyvezených množství, včetně množství vyvezeného bez vyplacení náhrady, a nikoli tak, že se skutečně vynaložené náklady vydělí součtem vyvezených množství s náhradou či bez ní?“

Ke spojení věcí C-113/10, C-147/10 a C-234/10

37 Jelikož spolu věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10 co do svého předmětu souvisejí, byly usnesením předsedy čtvrtého senátu Soudního dvora ze dne 15. dubna 2011 spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.

K předběžným otázkám

K jediné otázce ve věci C-113/10, k první otázce ve věci C-147/10 a k oběma otázkám ve věci C-234/10

38 Podstatou těchto otázek předkládajících soudů, které je třeba posoudit společně, je, zda metoda výpočtu průměrné ztráty z tuny cukru u závazků v oblasti vývozu, které musí být splněny v daném hospodářském roce (dále jen „průměrná ztráta“), přijatá Komisí v nařízení č. 1193/2009, je v souladu se základním nařízením ve světle jeho výkladu provedeného Soudním dvorem ve výše uvedeném rozsudku Zuckerfabrik Jülich a další a ve výše uvedeném usnesení SAFBA.

39 Na základě čl. 15 odst. 1 písm. d) základního nařízení se průměrná ztráta rovná rozdílu mezi celkovou výší náhrad a celkovou výší dávek, které se vztahují k celkové hmotnosti produktů vyvážených na základě závazků, které musí být splněny v daném hospodářském roce. Předpokládaná celková ztráta se podle čl. 15 odst. 1 písm. e) tohoto nařízení vypočítá vynásobením exportovatelného přebytku průměrnou ztrátou.

40 Je nesporné, že metoda výpočtu průměrné ztráty použitá k vypracování nařízení č. 1193/2009 se ve dvou bodech liší od metody použité k vypracování nařízení č. 1762/2003, 1775/2004, 1686/2005 a 164/2007.

41 „Celková hmotnost produktů vyvážených na základě závazků“, která podle čl. 15 odst. 1 písm. d) základního nařízení představuje jmenovatele zlomku, který umožňuje vypočítat průměrnou ztrátu, zahrnuje nyní veškeré závazky v oblasti vývozu včetně závazků, které nebyly předmětem vývozní náhrady. Tato změna metody výpočtu průměrné ztráty je, jak ostatně uznávají všechny zúčastněné strany, které předložily vyjádření, v souladu s čl. 15 odst. 1 písm. d) uvedeného nařízení, tak jak byl Soudním dvorem vyložen především ve výše uvedeném rozsudku Zuckerfabrik Jülich a další.

42 Dále, „celková výše náhrad“ u cukru obsaženého ve zpracovaných produktech, která podle čl. 15 odst. 1 písm. d) základního nařízení představuje část čitatele poměru umožňujícího vypočítat průměrnou ztrátu, je výsledkem třístupňové operace. Zaprvé, celkové závazky v oblasti vývozu pro uvedenou kategorii cukru jsou vyděleny dvanácti, přičemž každá dvanáctina z tohoto celku je přiřazena k jednomu měsíci hospodářského roku. Zadruhé, takto získané číslo je vynásobeno pro každý měsíc částkou průměrné náhrady, která má být zaplacena za tento druh vývozů během daného měsíce. Zatřetí, výsledky každého z těchto měsíčních produktů jsou sečteny za účelem získání celkové částky náhrad za celý hospodářský rok.

43 Komise tvrdí, že tato metoda výpočtu průměrné ztráty již byla použita v minulosti, a to především v nařízení č. 1837/2002. Tato metoda byla podle ní navíc schválena Soudním dvorem ve výše uvedeném rozsudku Zuckerfabrik Jülich a další, v němž Soudní dvůr rozhodl, že přezkum nařízení č. 1837/2002 neodhalil existenci skutečností, jimiž by mohla být dotčena jeho platnost.

44 Tuto argumentaci nelze přijmout.

45 Ve výše uvedeném rozsudku Zuckerfabrik Jülich a další se totiž Soudní dvůr vyslovil k platnosti nařízení č. 1837/2002 pouze v rozsahu požadovaném k odpovědi na otázky, které mu byly položeny, za současného zohlednění předložených argumentů. Z bodů 61 a 63 tohoto rozsudku konkrétně vyplývá, že se Soudní dvůr vyslovil k metodě použité Komisí k výpočtu celkové hmotnosti produktů vyvážených na základě závazků, avšak nikoli ke všem prvkům výpočtu průměrné ztráty. Jak uvedla generální advokátka v bodě 83 svého stanoviska, Soudní dvůr nezkoumal vzorec použitý k výpočtu celkové výše náhrad, který byl převzat do nařízení č. 1193/2009. K rozhodnutí o slučitelnosti tohoto posledně uvedeného nařízení s čl. 15 odst. 1 písm. d) základního nařízení je proto třeba posoudit tuto novou otázku.

46 Za tímto účelem je třeba připomenout, že cílem základního nařízení je vytvořit systém samofinancování nákladů na odbyt přebytků, jenž má spravedlivým, avšak účinným způsobem zajistit plné hrazení těchto nákladů samotnými producenty (výše uvedený rozsudek Zuckerfabrik Jülich a další, bod 44). V důsledku toho nesmí vést přijatá metoda výpočtu v praxi k tomu, že celková ztráta bude *a priori* určena jako vyšší než náklady na náhrady ve vztahu k odbytu přebytků výroby Společenství (výše uvedený rozsudek Zuckerfabrik Jülich a další, bod 60).

47 Dále z čl. 15 odst. 1 písm. e) základního nařízení vyplývá, že celková ztráta je výsledkem násobku exportovatelného přebytku a průměrné ztráty. Jakékoli nadhodnocení průměrné ztráty proto nevyhnutelně vede k nadhodnocení celkové ztráty.

48 Metoda výpočtu použitá Komisí ke stanovení výše dávek z výroby cukru, tak jak byly stanoveny v nařízení č. 1193/2009, nevychází ze zohlednění částky vývozních náhrad vyplácených k zajištění odbytu množství cukru obsažených ve zpracovaných produktech, které byly předmětem vývozních závazků. Tato metoda spočívá v tom, že je všem těmto množstvím přidělena teoretická částka náhrady, která je založena na průměru částek periodicky stanovovaných Komisí, nezávisle na tom, zda náhrada byla skutečně zaplacena a jaká byla její výše.

49 Jelikož je však, jak vyplývá ze spisu a především z různých pracovních dokumentů Řídícího výboru pro společnou organizaci zemědělských trhů, podstatná část cukru obsaženého ve zpracovaných produktech vyvezena, aniž byly vyplaceny dlužné náhrady, vede tato metoda výpočtu k umělému zvýšení celkové částky náhrad. Číslo získané Komisí jako celková výše náhrad již tedy nemá přímou vazbu na náklady, které jdou k tíži rozpočtu Evropské unie z důvodu odbytu přebytků cukru.

50 Je třeba připomenout, že celková částka náhrad představuje část čitatele poměru umožňujícího vypočítat průměrnou ztrátu. Toto zvýšení čitatele nutně znamená nadměrné ocenění průměrné ztráty, a tedy celkové ztráty, což je v rozporu s čl. 15 odst. 1 základního nařízení.

51 Komise rovněž tvrdí, že je nucena použít tuto metodu výpočtu, aby respektovala budoucí orientaci systému vytvořeného uvedeným nařízením.

52 Tento argument nemůže nicméně uspět. Z důvodů uvedených v bodě 49 tohoto rozsudku nemůže být postup spočívající ve vynásobení celkových měsíčních vývozních závazků a částky průměrné náhrady, která má být zaplacena během dotyčného měsíce, považován za prostředek ke zjištění pravděpodobné výše náhrad, které budou vyplaceny za cukr obsažený ve zpracovaných produktech.

53 Mechanismus zavedený Komisí překračuje v tom, že v praxi vede k tomu, že je *a priori* stanovena vyšší celková ztráta než částka výdajů na náhrady, rámec cíle základního nařízení, připomenutého v bodě 46 tohoto rozsudku, zejména pak cíle spravedlivého financování nákladů na odbyt přebytků výroby Společenství.

54 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na jedinou otázku ve věci C-113/10, na první otázku ve věci C-147/10 a na obě otázky ve věci C-234/10 odpovědět tak, že nařízení č. 1193/2009 je neplatné nejen v jeho článku 3, jenž byl zrušen v důsledku zrušení článku 2 nařízení č. 1686/2005 Tribunálem jeho výše uvedeným rozsudkem Polsko v. Komise, ale i v ostatních ustanoveních.

Ke druhé otázce ve věci C-147/10

55 Vzhledem k odpovědi na jedinou otázku ve věci C-113/10, na první otázku ve věci C-147/10 a na obě otázky ve věci C-234/10 není třeba odpovídat na druhou otázku ve věci C-147/10.

Ke třetí otázce ve věci C-147/10

56 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu ve věci C-147/10 je, zda má být směnný kurs použitelný při výpočtu náhrady, která má být zaplacena z důvodu přeplatků na dávkách z výroby cukru, určen podle práva Evropské unie a zda je třeba článek 6 nařízení č. 1193/2009 vykládat tak, že vyžaduje, aby byl použit směnný kurz, který byl platný v okamžiku, kdy byla původně vypočtena výše těchto dávek.

57 K článku 6 nařízení č. 1193/2009, jehož neplatnost byla určena v bodě 54 tohoto rozsudku, je třeba každopádně uvést, že se omezuje jen na určení dne, k němuž toto nařízení vstupuje v platnost, jakož i dat, od kterých se použijí články 1 až 4 posledně uvedeného nařízení, a tedy nemůže být považován za rozhodující pro určení data, které je třeba zohlednit pro účely stanovení směnného kurzu použitelného na vrácení přeplatků na dávkách z výroby v odvětví cukru za hospodářské roky 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 a 2005/2006.

58 Jelikož jsou navíc uvedené dávky na základě čl. 8 odst. 1 rozhodnutí 2000/597 a 2007/436 vybírány členskými státy v souladu s jejich právními a správními předpisy, které případně upraví tak, aby splňovaly požadavky unijního práva, spadají spory o vrácení částek vybíraných na účet Unie do pravomoci vnitrostátních soudů a tyto soudy o nich musí rozhodovat podle svého vnitrostátního procesního a hmotného práva (rozsudky ze dne 21. května 1976, Roquette frères v. Komise, 26/74, s. 677, bod 11, a ze dne 12. června 1980, Express Dairy Foods, 130/79, Recueil, s. 1887, bod 11).

59 Je třeba poukázat na to, že žádné ustanovení unijního práva neupravuje pravidla pro určení směnného kurzu, který by měl být použit pro výpočet týkající se vrácení neoprávněně vybraných částek dávek z výroby v odvětví cukru.

60 Chybí-li přitom v dané oblasti ustanovení unijního práva, je na vnitrostátních orgánech, a v případě vrácení dávek neoprávněně vybraných na základě unijních nařízení prohlášených za neplatná, především na vnitrostátních soudech, aby vyřešily všechny vedlejší otázky související s tímto vrácením, jako je zaplacení úroků, a použily k tomu svá vnitrostátní pravidla upravující úrokové sazby a datum, od něhož musí být úroky počítány (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Express Dairy Foods, body 14 a 17).

61 Při neexistenci unijních právních předpisů tedy přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil podmínky, za kterých musí být tyto úroky zaplaceny, a to především úrokovou sazbu a způsob výpočtu úroků (jednoduché nebo složené úroky). Tyto podmínky musí být v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity, což znamená, že nesmí být méně příznivé než ty, které se týkají obdobných stížností na základě vnitrostátního práva, a nesmí v praxi znemožňovat výkon práv přiznaných unijním právním řádem (rozsudek ze dne 19. července 2012, Littlewoods Retail Ltd a další, C-591/10, bod 27).

62 Je tomu tak i u směnného kurzu použitelného na vrácení přeplatků na dávkách z výroby v odvětví cukru, který tedy musí být určen zásadně podle vnitrostátního právního řádu dotyčného členského státu.

63 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na třetí otázku ve věci C-147/10 odpovědět tak, že neexistují-li ustanovení unijního práva v této oblasti, musí být směnný kurs použitelný pro výpočet náhrady, která má být zaplacena z důvodu přeplatků na dávkách z výroby v odvětví cukru, určen podle vnitrostátního práva dotčeného členského státu.

Ke čtvrté otázce ve věci C-147/10

64 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu ve věci C-147/10 je to, zda unijní právo brání uložení úroků z částek bezdůvodně zaplacených z titulu dávek z výroby v odvětví cukru, které byly stanoveny neplatným nařízením, jestliže dotčený členský stát nemůže požadovat zaplacení odpovídajících úroků z vlastních zdrojů Unie, a v případě záporné odpovědi, zda toto právo umožňuje vnitrostátnímu soudu nebo jinému vnitrostátnímu orgánu rozhodnout na základě diskreční pravomoci, kterou jim přiznává vnitrostátní právní řád, o nepřiznání úroků.

65 Pokud členský stát vybral daně v rozporu s pravidly unijního práva, mají jednotlivci nárok na vrácení nejen neoprávněně vybraného poplatku, ale rovněž částek přímo souvisejících s tímto poplatkem, které byly tomuto státu zaplaceny nebo tímto státem zadrženy. Mezi to spadají rovněž ztráty představované nemožností disponovat peněžními částkami v důsledku předčasné splatnosti poplatku (viz rozsudky ze dne 8. března 2001, Metallgesellschaft a další, C-397/98 a C-410/98, Recueil, s. I-1727, body 87 až 89; ze dne 12. prosince 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, Sb. rozh. s. I-11753, bod 205, jakož i výše uvedený rozsudek Littlewoods Retail a další, bod 25).

66 Z této judikatury vyplývá, že zásada ukládající členským státům povinnost vrátit částky poplatků vybraných v rozporu s unijními právními předpisy spolu s úroky, vychází z těchto právních předpisů (viz výše uvedený rozsudek Littlewoods Retail a další, bod 26).

67 Nezávisle na otázce, zda může členský stát požadovat úroky z vlastních zdrojů Unie, což je otázka, o níž není třeba v rámci této věci rozhodnout, mají jednotlivci s nárokem na vrácení bezdůvodně zaplacených částek z titulu dávek z výroby v odvětví cukru, které byly stanoveny neplatným nařízením, nárok i na vyplacení úroků z těchto částek.

68 Vnitrostátní soud proto nemůže v rámci své diskreční pravomoci odmítnout uložit zaplacení úroků z částek vybraných členským státem na základě neplatného nařízení z důvodu, že tento členský stát nemůže požadovat odpovídající úroky z vlastních zdrojů Unie.

69 Na čtvrtou otázku ve věci C-147/10 je proto třeba odpovědět tak, že jednotlivci s nárokem na vrácení bezdůvodně zaplacených částek z titulu dávek z výroby v odvětví cukru, které byly stanoveny neplatným nařízením, mají na základě unijního práva nárok i na vyplacení úroků z těchto částek. Vnitrostátní soud nemůže v rámci své diskreční pravomoci odmítnout přiznání úroků z částek vybraných členským státem na základě neplatného nařízení z důvodu, že tento členský stát nemůže požadovat odpovídající úroky z vlastních zdrojů Unie.

K nákladům řízení

70 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Nařízení Komise (ES) č. 1193/2009 ze dne 3. listopadu 2009, kterým se opravují nařízení (ES) č. 1762/2003, (ES) č. 1775/2004, (ES) č. 1686/2005 a (ES) č. 164/2007 a kterým se pro hospodářské roky 2002/03, 2003/04, 2004/05 a 2005/06 stanoví částky na dávky z výroby v odvětví cukru, je neplatné nejen v jeho článku 3, jenž byl zrušen v důsledku zrušení článku 2 nařízení Komise (ES) č. 1686/2005 ze dne 14. října 2005, kterým se pro hospodářský rok 2004/05 stanoví částky na dávky z výroby a koeficient doplňkové dávky v odvětví cukru, Tribunálem jeho výše uvedeným rozsudkem ze dne 29. září 2011, Polsko v. Komise (T-4/06), ale i v ostatních ustanoveních.**

2) **Neexistují-li ustanovení unijního práva v této oblasti, musí být směnný kurs použitelný pro výpočet náhrady, která má být zaplacena z důvodu přeplatků na dávkách z výroby v odvětví cukru, určen podle vnitrostátního práva dotčeného členského státu.**

3) **Jednotlivci s nárokem na vrácení bezdůvodně zaplacených částek z titulu dávek z výroby v odvětví cukru, které byly stanoveny neplatným nařízením, mají na základě unijního práva nárok i na vyplacení úroků z těchto částek. Vnitrostátní soud nemůže v rámci své diskreční pravomoci odmítnout přiznání úroků z částek vybraných členským státem na základě neplatného nařízení z důvodu, že tento členský stát nemůže požadovat odpovídající úroky z vlastních zdrojů Unie.**

Podpisy.